

Vilken metod är bäst? –
Rapport om framväxten av ett
försök till en tvärvetenskaplig
antologi om metod

Jens Allwood

Innehåll

- **Bokens medverkande och deras bidrag**
- **Kommentarer och frågor**
- **Svar**

- **Några övergripande tema där det finns olika åsikter**

Bokens 9 medverkande och deras bidrag

- **Elisabeth Ahlsén, neurolingvistik**
- **Jens Allwood, lingvistik, kommunikation, kognitionvetenskap**
- **Leif Bloch-Rasmussen, informatik**
- **Per Flensburg, informatik**
- **Anders Gustavsson, etnologi**
- **KG Hammarlund, historia**
- **Ulf Persson, matematik**
- **Peter Währborg, medicin**
- **Claes Uggla, Naturvetenskap**

Författare disciplin titel på bidrag

Namn	Disciplin	Titel på bidrag
Elisabeth Ahlsén	Neurolingvistik	Aktivitetsbaserad analys av kommunikationsstörningar
Jens Allwood	Lingvistik, kommunikation, kognitionvetenskap	Varför begreppsbestämning och begreppsanalys?
Leif Bloch-Rasmusen	Informatik	Informatik og Pragmatisme
Per Flensburg	Informatik	Om att beskriva verkligheten
Anders Gustavsson	Etnologi	Fältarbeten om känsliga (känsloladdade) teman Subjektiva erfarenheter och reflektioner
KG Hammarlund	Historia	Hur ser (god) historievetenskaplig metod ut?
Ulf Persson	Matematik	Vad är en matematisk metod?
Peter Währborg	Medicin	Metoder inom de medicinska vetenskaperna
Claes Uggla	Naturvetenskap, fysik	Vetenskaplig metod inom naturvetenskap

Arbetsätt för att försöka gå från mångvetenskap till tvärvetenskap

- 1. Alla 9 författare får i uppgift att beskriva sin syn på metod och gärna sin favoritmetod (9 bidrag)
- 2. Alla författare får varandras bidrag för att läsa och därefter skriva kommentarer och frågor på samtliga bidrag (gärna kritiska). Detta ger $(9 \times 8 = 72)$ frågor och kommentarer).
- 3 Alla författare får de andras kommentarer och frågor för att läsa och därefter kommentera och skriva svar. (72 kommentarer och svar).
- Antal bidrag 144. Troligt antal sidor mellan 600 och 800 sidor

Hur långt har vi kommit?

- Alla 9 medverkande har skickat in bidrag
- 8 medverkande har skickat in kommentarer och frågor på de andras bidrag (1 medverkande har kvar 2 kommentarer och frågor)
- 5 medverkande har skickat in svar på alla kommentarer och frågor
4 medverkande har besvarat alla frågor och svar utom den sista
- Förord och efterord är på gång

Ett exempel - Jens Allwood avslutning avsnitt 1 av sitt bidrag

- Varför begreppsbestämning och begreppsanalys?

- När ska/kan man syssla med begreppsbestämning och begreppsanalys i en vetenskaplig undersökning? I princip alltid – i början, i mitten och i slutet. Men det kanske är speciellt relevant och viktigt i början, när man funderar på vad man ska göra och hur, och i slutet, när man funderar på vad man egentligen åstadkommit och försöker dra slutsatser.
- En annan fråga man kan diskutera är om begreppsbestämning och begreppsanalys är en generisk metod (generiska metoder) – tillämplig i alla discipliner. Det hävdas ju ibland att det inte finns några generiska metoder utan att den typ av problem man har, måste avgöra den metod man väljer och att man därför inte kan resonera om vetenskaplig metod över disciplingränser. Enligt min uppfattning, är dock begreppsbestämning och begreppsanalys just exempel på generiska metoder, som man kan ha nytta av för teoribildning i alla vetenskapliga discipliner. Möjligen kan man hävda att väldigt tillämpad och praktisk vetenskap, där begreppen sedan länge ligger fast, är undantagna.

Elisabeth frågar o Jens svarar

- **Elisabeth Ahlsén Fråga 2.**
- Sist i avsnitt 1 ” Möjligen kan man hävda att väldigt tillämpad och praktisk vetenskap, där begreppen sedan länge ligger fast, är undantagna.” Stämmer det helt – kan det inte vara så att begreppen som ligger fast behöver ses över ibland? Även dessa verksamheter och deras bakgrund kanske ändå utvecklas och kanske finns det här mindre medvetenhet om begreppens roll som kanske kan motivera viss begreppsanalys? Vad anser du?
- **Jens Allwood Svar 2:**
- Jo, du har rätt, även begreppen i tillämpad och praktisk vetenskap kan behöva ses över och eventuellt bytas ut/ändras. Inte minst teknologin driver fram förändringar. Se bara hur begreppet ”vårdcentral” håller på att bytas ut/förändras från mänsklig kontakt till digital kostnadseffektiv kontakt och interaktion med ett datorprogram. Det stämmer nog också att det i praktiska verksamheter ofta finns mindre medvetenhet om begreppens roll och att människor på så sätt kan utsättas för intressebaserad begreppslik manipulation.

Allmänt om tvärvetenskap

- Hur är det med dialog och förståelse över ämnes- och disciplinränsar?
- Brist på förståelse och missförstånd
- Förståelse ≠ acceptans
- Oenighet
- Skenoenighet (samma uttryck men olika innehåll) och skenoenighet (olika uttryck men samma innehåll)
- Samsyn - lättare att tro på i mångvetenskap än tvärvetenskap

Några övergripande tema där det finns olika åsikter

- Finns det generiska metoder?
- Metodologisk reduktionism eller holistisk systemteori?
- Vad är sanning?
- Vilken sorts information kan man få från begreppsanalys?
- Innebörden av subjektiv kontra objektiv?
- Innebörd av förståelse – finns det fundamentala skillnader mellan naturvetenskap och humaniora-samhällsvetenskap?
- Etikens roll i forskning

Finns det generiska metoder?

- Ja – 1 författare – begreppsbestämning
 - Nej – Alla discipliner har sina egna metoder – det finns inget generiskt
 - Vet inte
-
- Några ganska generiska metoder – matematisk analys, logik

Metodologisk reduktionism eller holistisk systemteori?

- Är det bästa
- Att reducera det man undersöker till ett mindre problem där man har relativt klar förståelse av ett litet antal precisa och specificerade faktorer – metodologisk reduktionism och specialisering (fysik, medicin, historia, lingvistik...)
- Eller
- Att försöka förstå hur det mesta hänger ihop och påverkar vartannat
T. ex. genom någon sorts holistiskt systemtänkande (fysik, medicin, historia, lingvistik...)

Kan ligga bakom intradisciplinära oenigheter

Men metodolikheter inom discipliner kan ibland vara större än mellan discipliner?

Vad är sanning?

1. Ett påstående, en hypotes, en teori någon starkt tror på
2. En egenskap/relation hos ett påstående, en hypotes, en teori

Innebörden hos denna egenskap eller relation

- Korrespondersteori
 - Koherensteori
 - Pragmatisk nytto-användbarhetsteori
 - Konsensusteori (kvalificerad konsensus (popularitet))
 - Semantisk/pragmatisk/retorisk förstärkning
-
- En del författare skriver om subjektiv sanning (5), intersubjektiv sanning (4, 3) eller objektiv sanning (1,2,3)

Vilken sorts information kan man få från begreppsanalys?

- Om man utgår från språkbruket – vad en viss grupp människor kodifierat i sitt språk (tillgängligt genom intuition, enkät, intervju, korpus, lexika/encyklopedier)
- Om man utgår från empiriska observationer – vad en viss person eller grupp lagt märke till.
- Om man utgår från reflektion och dialektik (som kan utnyttja språkbruk och empiri) möjlig tillgång till något mer abstrakt (matematik o filosofi)
- De tre är inte ömsesidigt uteslutande utan förenas ofta

Innebörden av subjektiv kontra objektiv?

- **Subjektiv – privat observation, omdöme utan anspråk på allmängiltighet eller acceptans**
 - **Är intersubjektiv ett specialfall?**
 - **En typ av ontologisk idealism (t.ex solipsism, fenomenalism utan Gud)**
 - **Ibland associeras kvalitativ med subjektiv men matematik är en kvalitativ vetenskap**

 - **Objektiv**
 - **1. Intersubjektiv**
 - **2. Ontologisk realism (t.ex. reduktiv materialism)**
- Ibland associeras kvantitativ med objektiv**

Innebörd av förståelse – finns det fundamentala skillnader mellan naturvetenskap och humaniora-samhällsvetenskap?

- **Dilthey** – humaniora (Geisteswissenschaften) – förstå,
Naturwissenschaften – förklara
- Mot – både hum o naturvet har både förståelse o förklaring
- **Windelband o Rickert** (Geisteswissenschaften) – idiografisk, Naturwissenschaften – nomotetisk
- Mot – både hum o naturvet har både idiografisk o nomotetisk
- Andra skillnader har att gör med vilken verklighetsdomän som undersöks, fysisk – biologisk omvärld kontra kultur o språk
- **CP Snow** – the two cultures troligen baserad på det senare

Etikens roll i forskning

- **Etik är viktigt för all forskning (särskilt medicin, viss typ av psykologi, viss typ av etnologi, antropologi, sociologi)**
- **Etik är inte så viktigt för all typ av forskning (matematik, logik, lingvistik)**
- **Olika etiska fokus (forskningdomän- relation till det som undersöks, forskarnas inbördesrelationer, förhållande till allmänhet, finansiärer, konsekvenser av utnyttjande av forskningsresultat)**